לְאָכְלוֹ (הגהות מיימוני פרק ד' מ"ט ז) וכל בו (סי' כד) ואבודרהם (הל' מברכ הנ"מ) ותשובת מהרי"ל סימן צ"ב). וְצָרִיךְ לוֹמַר כ שם. ל שם בירושלמי (פ"ד ה"א).
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, עַל שֶׁהוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה. כוְאִם אָמַר בָּשָׁנָפַל בָּרוּךְ אַתָּה ה', וְלֹא אָמַר אֱלֹהֵינוּ, יָסִים וְיֹאמַר 'לַמְּדַנִי חֻקֶּיךָ', שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה כְּקוֹרֵא פָּסוּק וְאֵין כָּאן מוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה. לאֲבָל הָעוֹמֵד עַל אַמַּת הַמַּיִם מְבָרֵךְ וְשׁוֹתֶה, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם שֶׁשּׁוֹתֶה לֹא הָיוּ לְפָנָיו כְּשֶׁבֵּרַךְ, מִפְּנֵי שֶׁלְּבָסוֹף נִתְכַּוֵּן לִשְׁתּוֹת. הַגָּהָה: וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ר"ט סָעִיף א' אִם בֵּרַךְ בְּטָעוּת מַה דִּינוֹ:

רז דִּין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הַפֵּרוֹת. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) אפֵּרוֹת הָאִילָן חוּץ מֵחֲמִשָּׁה הַמִּינִים, וְכָל פֵּרוֹת אֲדָמָה וִירָקוֹת, (ב) וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ, בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שָׁלָהֶם (ג) בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת. וְאִם אָכַל מִכָּל מִינִים (ד) [א] אַלּוּ, מְבָרֵךְ א ברכות מ"ד (ע"ב).
ב רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח"ג) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' קמט), וְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (לב: ד"ה ובירושלמי) בְּשֵׁם רַבָּם.
לְאַחַר כֻּלָּם בְּרָכָה אַחַת. בוּבְרָכָה זוֹ (ה) חוֹתֵם בָּהּ בְּלֹא שֵׁם, שַׂיַּחְתֹּם בָּךְ בָּרוּךְ (ג) [ב] חֵי הָעוֹלָמִים:

בְּאֵר הַיטֵב

א (ד) אלּוּ. וְהוּא הַדִּין אִם אָכַל וְשָׂתָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). אִם נִסְתַּפֵּק אִם אָכַל כְּזַיִת פֵּרוֹת בְּכַדֵּי אֲכִילַת פְּרָס, בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן שי"ג פֶּסֶק דִּמְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת, וְהַיְד אַהֲרֹן (הגה"ט) חוֹלֵק וּפוֹסֵק דְּלֹא יְבָרֵךְ: (ג) חֵי הָעוֹלָמִים.

יָצָא. וּכְשֶׁיִּרְצֶה בָּרְכָה שֵׁם כָּתַב שֶׁנִּרְאִין דְּבָרָיו אִם אָמַר עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ כְּלָבַד, אַף אִם אָמַר עַל הַבְּרָכָה כַּהֲוָיָתָהּ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם הָרַב מְנַחֵם עֲזָרְיָה שֶׁשַּׁדְּתוּ שָׁאִם בֵּרַךְ עַל הַפֵּרוֹת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת לֹא יָצָא, דִּלְהֶכְיֵי קָרֵא לִבְרָכָה בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְלֹא כְּלוּם, אַךְ בִּבְרָכֵי יוֹסֵף סִימָן ר"ד (סק"ג) כָּתַב מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבֵּרַךְ תְּחִלָּה בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְאַחַר כָּךְ אָמַר שֶׁהָכֹּל נִהְיָה שָׁם דִּבְרֵי הַבַּאי שָׁבָא (סי' לו) וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סי' קמ סק"ג) לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וְדַעְתּוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ לֹא בָּרִאשׁוֹנָה וְלֹא בָּאַחֲרוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם כָּתַב שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב לְמַעֲשֶׂה. וְנִרְאֶה דְּאִם כָּבָר אָכַל אוֹ שָׁתָה וּבֵרַךְ שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ לְפָנָיו כְּבָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְיכַוֵּן לְפָטֹר הָאֲכִילָה אוֹ שְׁתִיָּה הָרִאשׁוֹנָה גַּם כֵּן, לְאִפּוּקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּקֵיקָא. וְעַיֵּן בְּרַבְּדֵ"ז סִימָן (רצ"ט) [רכ"ט] וְסִימָן (תש"כ) [תש"ט] (בח"ט). וְאִם בֵּרַךְ עַל הַפֵּרוֹת בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, דַּעַת הָרַב מְנַחֵם עֲזָרְיָה (שם) דְּיָצָא, וּכְשֶׁיִּרְצֶה בָּרְכָה (סק"א) הֲבִיא מִשָּׁם רַבֵּנוּ אֲשֵׁר בְּרַבֵּי חַיִּים בְּסֵפֶר הַפְּרָדֵ"ס כְּתַב יָד (שער י פ"ד אות א) שֶׁכָּתַב שֶׁהָרִשְׁבָּ"א (הל' ברכות פ"ב סט"ז) כָּתַב דְּלֹא יָצָא, וְכֵן דַּעַת מוֹרֵי הָרָא"ה (פקודת הלוי"ם ברכות ס). וְכֵן אִם בֵּרַךְ עַל פֵּרוֹת אֶרֶץ הַמּוֹצִיא לֹא יָצָא עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב הַשַּׁעַם דְּכֵיוָן דְּנַעֲשָׂה פֵּרוֹת אֵינוֹ נִקְרָא פְּרִי כְּלָל, אֶלָּא אוֹ לֶחֶם אוֹ מָזוֹן. וְאִם בֵּרַךְ עַל הַפֵּרוֹת בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת יָצָא עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קס"ז (ס"ק יג) וּלְקַמָּן סִימָן ר"ח: (ב) חֵי הָעוֹלָמִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן שְׁאֵילַת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א (א) אַלּוּ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק"א) שֶׁכָּתַב אִם בֵּרַךְ עַל הַפֵּרוֹת וְכִיוֵּצֵא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ, יָצָא בְּדִיעֲבַד, וּרְאָיָה מִלְּקַמָּן סִימָן ר"ח סָעִיף י"ב כו'. וְשָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַב מְנַחֵם עֲזָרְיָה בְּאֶלְפֵּי זוּטָא (ברכות ריש פ"ו), שֶׁאִם בֵּרַךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ, אֲפִלּוּ לְפָנֵי פֵּרוֹת הָאִילָן דְּצָלְקָא שָׁאנֵינוּ מִשְּׁבָּת הַפֵּירוֹת,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כמ) שֶׁלֹּא הָיָה דַּעְתּוֹ בְּפֵרוּשׁ בִּשְׁעַת בְּרָכָה עַל כֻּלָּם רַק בִּסְתָמָא, דְּאִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁעַת בְּרָכָה לֶאֱכֹל גַּם הַשְּׁאָר, אֵין צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ אי[וַאֲפִלּוּ (כמ) כְּשֶׁלֹּא הָיָה מֻנָּח לְפָנָיו אָז עַל הַשֻּׁלְחָן]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה רק) דְּיֵשׁ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁפּוֹסְקִין בּי[דַּאֲפִלּוּ בִּסְתָמָא גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ, דְּכֵיוָן שֶׁהָיָה מֻנָּח לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן הָוֵי כְּדַעְתּוֹ בְּהָדְיָא עַל הַכֹּל, וְסִפֵּק בְּרָכוֹת לְהָקֵל. בָּרוּךְ עַל פֵּרוֹת (ל) וּבְעִדּוּ מְבָרֵךְ הֲבִיאוּ לוֹ פֵּרוֹת יוֹתֵר יָפִים, יֹאכַל מֵהָרִאשׁוֹנִים תְּחִלָּה כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ עֲלֵיהֶם, אַף שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ לִפְטֹר הַיָּפִים. וְאִם לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לִפְטֹר הַיָּפִים צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח)], וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"י) מְצַדֵּד דְּאֵין צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ כֵּיוָן שֶׁהוּא מִין אֶחָד. בָּרוּךְ עַל הַמַּיִם וְשָׁמַע שֶׁיֵּשׁ מַת בָּעִיר, יִשְׁתֶּה מִמְּעַט מִן הַמַּיִם וְיִשְׁפֹּךְ הַשְּׁאָר. וְאִם אָמְרוּ לוֹ שֶׁהַתְּקוּפָה נוֹפֶלֶת וְיֵשׁ אז חֲשַׁשׁ סַכָּנָה לִשְׁתּוֹת הַמַּיִם, יַמְתִּין מְעַט עַד שֶׁתַּעֲבֹר הַתְּקוּפָה וְאַחַר כָּךְ יִשְׁתֶּה. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר שֵׁשׁ חֲשַׁשׁ סַכָּנָה אַף בִּכְהַאי גַּוְנָא כֵּיוָן שֶׁהָיוּ אָז הַמַּיִם תְּלוּשִׁים מִן הַקַּרְקַע, אֲפִלּוּ הָכִי שַׁפִּיר דָּמֵי כִּי 'שׁוֹמֵר מְצִוָּה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע' (קהלת ח ה):

א (א) פֵּרוֹת הָאִילָן וְכוּ'. וּבְדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ עֲלֵיהֶם עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ יָצָא [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"א)]: (ב) וְכָל דָּבָר וְכוּ'. כְּלָל בָּזֶה (ג) אֲפִלּוּ מַיִם: (ג) בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת. נָפַק הַבְּרָכָה בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת (ד) וְחִסְרוֹנָם ג[וְחִסְרוֹנָם ד[עַל כָּל מַה שֶׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים. וְהַחַיִּ"ת (ד) נָקוּד בְּצֵירֵי שֶׁהוּא דָּבוּק. (ה) [וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבָּרָאתָ, וְנַהֲרָא נַהֲרָא וּפְשָׁטֵיהּ: (ד) לְאַחַר כֻּלָּם וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּהָיָה שַׁיָּכָא עַל כֻּלָּם, וַאֲפִלּוּ אָכַל וְשָׁתָה יָצָא בִּבְרָכָה אַחַת. וְאִם מִצְטָרְפִין שְׁנֵיהֶם יַחַד לִכְשֶׁעוּר, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ר"י בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"א). אִם מִסְתַּפֵּק אִם אָכַל כַּזַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, (ו) אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת: (ה) חוֹתֵם בָּהּ בְּלֹא שֵׁם. שַׁיָּכָא אוֹמְרִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (מם) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק"י) וּפְרִי שָׁלוֹם (סק"י): (מם) פְּשׁוּט: (ז) [אַחֲרוֹנִים]:

א (ם) כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת מ"ד ע"ב (ד"ה עבידנא): (ג) כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ריש הסימן). וְלֹא וְחִסְרוֹנָן, וְכֵן בָּהֶם וְלֹא בְּהֶן עַיֵּן שָׁם: (ג) כֵּן הוּא נָפַשׁ הַשּׁוּר וְהָרֹא"שׁ (פ"ו סי' ח) וְהָרוֹקֵחַ, וְכֵן הוּא בְּסֵפֶר הַבָּהִיר (אות קפג) וְהַסְּפָרִים

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"א) כתב: ואפילו אם היתה דעתו בבירור לאכול ולשתות עוד אין הברכה חלה על זה אלא כשהוא לפניו בשעת הברכה, אבל אם אח"כ הביאוהו לפניו צריך לחזור ולברך עליו אם נפל מה שבידו ממנו אפילו במקום שלא היה צריך לברך עליו אם היה אוכל או שותה ממה שבידו כשבירך. ב] ובשו"ע הרב (שם) כתב: והוא שהיתה דעתו בברור לאכול ולשתות ממה שלפניו אף אם לא היה נופל מידו מה שבירך עליו, אבל בסתם אין הברכה חלה אלא על מה שבידו בשעת הברכה. ג] בשו"ע הרב (ס"ב) ובסידור הגירסא 'וחסרונן' בנו"ן. ד] ובשו"ע הרב (ס"ב) וכן בסידור הנוסח 'שבראת'.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בְּרָכַת הַפֵּרוֹת סִימָן רח

רח דִּין בְּרָכָה מַעַיִן שָׁלֹשׁ אַחֲרֵי חֲמִשָּׁה מִינֵי פֵּרוֹת וַחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן. וּבוֹ י"ח סְעִיפִים:

א א עַל חֲמִשָּׁה הַמִּינִים שֶׁהֵם גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן וְזַיִת וּתְמָרָה, [*] (א) מְבָרֵךְ לְאַחֲרֵיהֶם בְּרָכָה אַחַת מַעַיִן שָׁלֹשׁ:

ב (ב) ב חֲמִשָּׁה מִינֵי (ג) דָּגָן (ג) שֶׁשִּׁלְקָן (ד) אוֹ (ג) [ב] כְּתָשָׁן וְעָשָׂה מֵהֶם תַּבְשִׁיל, כְּגוֹן מַעֲשֵׂה קְדֵרָה

ה (ה) הָרִיפוֹת וְגָרִשׁ כַּרְמָל (ו) וְדַיְסָא, ג אֲפִלּוּ עֵרֶב עִמָּהֶם דְּבַשׁ (ז) הָרַבֵּה יוֹתֵר מֵהֶם אוֹ מִינִים אֲחֵרִים הָרַבֵּה יוֹתֵר מֵהֶם, מְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּלְבַסּוֹף עַל הַמִּחְיָה. ד אֲבָל אִם לֹא נָתַן הַדָּגָן בַּתַּבְשִׁיל (ח) אֶלָּא לְדַבְּקוֹ **וּלְהַקְפוֹתוֹ, בָּטֵל בַּתַּבְשִׁיל: ג** ה כְּשֶׁנּוֹתְנִים קֶמַח לְתוֹךְ שְׁקָדִים שֶׁעוֹשִׂים לְחוֹלָה, אִם עוֹשִׂים כֵּן כְּדֵי שֶׁיִּסְעֹד הַלֵּב

ט מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת. וְאִם לְדַבֵּק (ג) [ג] בְּעָלְמָא, (י) אֵינוֹ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, (יא) וְטוֹב

א בְּרָכוֹת מ"ד ע"א). ב שָׁם (ל"ט) [ל"ו] ע"ב). ג הָרא"ש שָׁם (פ"ו סי' ז) וְהָרַשְׁבָּ"א (לו: ד"ה דובשא). ד שָׁם ל"ט ע"א). ה תּוֹסָפוֹת (לו: ד"ה כל).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יַצְפֶּ"ץ (ח"א סי' קמא) שְׁהָיָה בְּפִפָּ"ח, וְעַיֵּן בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק"א) שֶׁהֵבִיא שָׁם דִּבְרֵי מַהֲרַ"י חַאגִיז בְּסֵפֶר עֵץ חַיִּים סוֹף תָּמִיד (פ"ו מ"ד) וּכְסוֹף דִּבְרֵיו כָּתַב שֶׁפְּתִשְׁבֹּרֶת מֵהַר"י (אַרְיֵאל) [בְּרֵאשִׁית] כָּתַב יָד כָּתַב שֶׁהָאוֹמֵר בְּפִפָּח, (זֶה) [גַּם] לְפִי הַדִּקְדּוּק אֵינוֹ טוֹעֶה, עַיֵּן שָׁם:

א [בשו"ע] מְבָרֵךְ לְאַחֲרֵיהֶם כו'. אִם אָכַל הַפֵּרוֹת כְּשֶׁעוֹד בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה אֲחֵרוֹנָה וְשׁוֹב הֵקִיאָם, לֹא יְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה דִּלְא גָּרַע מִנַּתְעַכֵּל, כֵּן כָּתַב בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק"א), וְעַיֵּן פְּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב' סִימָן כ"ז:

ב [ב] כְּתָשָׁן. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּיָד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַפֶּגֶן אַבְרָהָם בְּזֶה:

ג [ג] בְּעָלְמָא. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן פְּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק א' סִימָן ס"ח שֶׁחוֹשֵׁשׁ לוֹמַר שֶׁיְּבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְשֶׁלֹּשׁ בְּרָכוֹת שֶׁכֵּן הוּא לְרַצַּת רַבֵּנוּ תָּם (תוס' ברכות לו: ד"ה לחם) בְּחַלָּה,

בְּאֵר הַיטֵב

נִסַּח הַבְּרָכָה בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחִסְרוֹנָם עַל כָּל מָה שֶׁבָּרָאתָ לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים. חַי נָקוּד בְּצֵירֵ"י שֶׁהוּא דְּבוּק, וְכֵן כָּתַב הַתּוֹסָפוֹת יוֹם טוֹב סוֹף תָּמִיד (פ"ו מ"ד) [וּכְסֵפֶר אֵלֶּה רַבָּה (סק"א)] הַעִיד שֶׁשָּׁמַע שֶׁחָזַר בּוֹ, וְכֵן כָּתַב בְּסִימָן (נ"ד) [נ"ד] (סק"א)]:

ב (ו) דָּגָן. וְהֵם חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכֻסֶּמִין וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וְשִׁיפּוֹן, אֲבָל מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין טַטַרְקֶ"ש אֵינוֹ בִּכְלָל: (ג) כְּתָשָׁן. מִשְׁמַע דִּבְרֵישָׁא מֵירֵי שֶׁשִּׁלְקוֹ בִּלְא כְּתִישָׁה. וְעָשָׂה דִּבְסָעִיף ד' כָּתַב כְּשֶׁשִּׁלְקוֹ כְּשֶׁהַגַּרְעִינִין שְׁלֵמִים מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְאַף־כְּשֶׁר דְּהָכִי מֵירֵי שֶׁשִּׁלְקוֹ עַד שֶׁנִּתְמַצֵּךְ, עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב): ג (ג) בְּעָלְמָא. כָּתַב הַשּ"ז (סק"ד), לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ אִם הַחֲמִשָּׁה מִינִים הֵם רֹב, כֵּיוָן שֶׁאֵינָם לְמַאֲכָל אֵין לָהֶם חֲשִׁיבוּת מַאֲכָל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת. וְאַף עַל גַּב דְּכִשְׁאָר דְּבָרִים אוֹלִינַן בָּתַר רֻבָּא, הָכָא גָּרַע טְפֵי שֶׁאֵינָם בִּכְלָל מַאֲכָל כְּלָל כֵּיוָן שֶׁאֵינָם אֶלָּא לְדַבֵּק. וְאִם כֵּן אוֹתָם הַלָּעַ"ז שֶׁהֵם עֲשׂוּיִים בִּשְׂכִיל הַדֶּבֶשׁ וְהַבְּשָׂמִים, מִפְּלֵא הָנֵי הַמֶּחְמָד רַק לְדַבּוּק בְּעָלְמָא, וְאֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, אֶלָּא דְּאִין לְהָקֵל בְּכָךְ כֵּיוָן שֵׁשׁ לוֹ הֲנָאָה חֲשׁוּבָה עַל כָּל פָּנִים מִצַּד הָרִבּוּי. וְנִרְאֶה דְּמִשּׁוּם סָפֵק זֶה כָּתַב הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ כֵּן, וְטוֹב לְהַחְמִיר לְגַמְעָם בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה, וּכְסָעִיף ב' כְּשֶׁנִּכַּר שְׁוּתָנוֹ לְדַבְּקוֹ וּלְהַקְפוֹתוֹ לֹא כָּתַב שָׁם לְהַחְמִיר בָּזֶה, דְּשָׁם מֵירֵי שֶׁאֵין מַחֲשֶׁשֶׁת מִינִים רֹב אִי בְּרוּר דְּהֵם בְּטֵלִים כָּל שֶׁהֵם לְדַבֵּק מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן שֵׁשׁ רַבָּא כֵּן נִרְאֶה לִי. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. מֵאֲכָל שֶׁעוֹשִׂים מִפֵּירוֹת וְרוֹעֵ"ר וּכְשֶׁמְּשִׁימִים אוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ נוֹתְנִים בּוֹ קֶמַח, נִרְאֶה דְּבָטֵל לְגַבֵּי הַפֵּירוֹת וְהַצּוֹעֵ"ר, דְּאֵין נוֹתְנִים לְתוֹכוֹ קֶמַח

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהִיא מַטְבֵּעַ אֲרֻכָּה וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁתִּקְנוּ בָּהּ מַטְבֵּעַ קָצָר בִּלְא חֲתִימָה, וּלְכָךְ טוֹב שֶׁיַּחְתֹּם אֲבָל בִּלְא שֵׁם. וְדַעַת הַגְּרָ"א לְחַתֹּם בָּהּ בְּשֵׁם כְּמוֹ שֶׁמְּזַכֵּר בִּירוּשַׁלְמִי, וּמִכָּל מָקוֹם הָעוֹלָם לֹא נָהֲגוּ כֵּן (מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א)]. וּפְרוּשׁ בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת מִבְּאָר בְּשׁוּרֵי, דְּנוֹתֵן לוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁכַּח עַל שֶׁבָּרָא דְּבָרִים הָרְחוּיִים כְּגוֹן לֶחֶם, וּדְבָרִים מוֹעִילִים אַף שֶׁאֵינָם הֶכְרֵחַ כְּגוֹן פֵּרוֹת. עַל הַהֶכְרֵחִים אוֹמֵר וְחִסְרוֹנָם, וְעַל כָּל הַשְּׁאָר יֹאמַר עַל כָּל מָה שֶׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת וְכוּ':

א (א) מְבָרֵךְ לְאַחֲרֵיהֶם וְכוּ'. שֶׁמִּתּוֹךְ חֲשִׁיבוּתָן (ו) שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּדְכְתִיב בַּקָּרָא (דברים ח ח) 'אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ' [וְהוּא תְּמָרִים (ג) שֶׁזֶּה מֵהֶן דְּבַשׁ], קָבְעוּ לָהֶן בְּרָכָה חֲשׁוּבָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ לְאַחֲרֵיהֶ: **ב** (ב) חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן. הֵם חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכֻסֶּמִין וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וְשִׁיפּוֹן, אֲבָל מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין טַאטַארקֶ"ש (ג) אוֹ מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין טָעַרְקֶשֶׁ"ש וַויי"ץ לָאו בִּכְלַל דָּגָן הוּא דְּהֵם פְּרִי הָאֲדָמָה: (ג) שֶׁשִּׁלָּקָן. צָרִיךְ לוֹמַר, (ד) שֶׁחִלָּקָן. וְהַיְנוּ (ה) אֶחָד לִשְׁנַיִם אוֹ לְיוֹתֵר וְהוּא מַה שֶּׁקּוֹרִין גְּרוֹיְפְּי"ן, דְּאִלּוּ אִם הֵם שְׁלֵמִים, אַף שֶׁבְּשָׁלָן מִבְּאָר בְּסָעִיף ד' דִּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. (ו) אֲכָל אִם נִתְמַעֲכוּ עַל יְדֵי הַבְּשׁוּל, אַף שֶׁמִּתְּחִלָּה נְתָנָן בְּקַדֵּרָה שְׁלֵמִים לְגַמְרֵי דְּהֵיְנוּ כְּשֶׁהֵם בְּקִלְפָּתָן מִכָּל מָקוֹם מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, כֵּיוָן שֶׁנִּתְמַעֲכוּ יָפָה: (ד) אוֹ כְּתָשָׁן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ לֹא חִלְּקָן רַק (ו) שֶׁהַסִּיר קְלִפָּתָן עַל יְדֵי הַכְּתִישָׁה. (ם) וְהָאֲחֵרוֹנִים מְצַדְּדִים דְּבִעֵינָן דַּוְקָא שֶׁיִּתְדַּבֵּק עַל יְדֵי הַבְּשׁוּל אֲז נָחְשָׁב זֶה לְמַעֲשֵׂה קְדֵרָה, דְּאִי לָאו הָכִי נָחְשָׁב כְּשֶׁלְּמִין בְּסָעִיף ד', וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (ה) הָרִיפוֹת וְגָרִשׁ כַּרְמֶל. הָרִיפוֹת הוּא פֵּרוּשׁ עַל כְּתָשָׁן, וְגָרִשׁ כַּרְמֶל הוּא פֵּרוּשׁ עַל חִלְּקָן, וְכָל אֵלּוּ בִּכְלָל מַעֲשֵׂה קְדֵרָה הַן: (ו) וְדַיְסָא. מִקְּרֵי (ט) וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל הֵנִי שְׁעוֹרִים אוֹ חִטִּים גַּ"צ גְּעֶרְשְׂטֶי"ן אוֹ גְּרִי"ץ שְׁלֵמִים אֶלָּא בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר סָעִיף ד', הַיְנוּ כְּשֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ עַל יְדֵי הַבְּשׁוּל (י) אֲבָל אִם נִדְבְּקוּ עַל יְדֵי הַבְּשׁוּל מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת: (ז) הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהֶם. הַטַּעַם כֵּיוָן דְּהוּא בָּא (יא) לְהַטְעִים וּלְהַכְשִׁיר אֶת הַתַּבְשִׁיל וְהוּא מֵחֲמִשָּׁה הַמִּינִין דְּחִשְׁיבִי, הוּא הָעִקָּר. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ט' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס"ק מח) לְעִנְיַן הַשְּׁעוּר שֶׁיִּתְחַיֵּב לְבָרֵךְ עַל הַמִּחְיָה: (ח) אֶלָּא לְדַבְּקוֹ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא בָּא לְהַטְעִים הַתַּבְשִׁיל (יב) וְלֹא לִסְעֹד הַלֵּב, רַק שֶׁיִּהְיֶה הַתַּבְשִׁיל מְרַבֵּךְ, לֹא חָשִׁיב וּבְטֵל לְגַבֵּי הַתַּבְשִׁיל (יג) אֲפִלּוּ נָתַן לְתוֹכוֹ קֶמַח הַרְבֵּה: **ג** (ט) מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת. וַאֲפִלּוּ אִם הֵם הַמּוּעָט, כֵּיוָן שֶׁהַקֶּמַח הוּא מֵחֲמִשָּׁה הַמִּינִין, הַשְּׁקָדִים בָּטֵלִי לְגַבֵּייהוּ: (י) אֵינוֹ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת. דְּהַקֶּמַח בָּטֵל לְגַבֵּי הַפֵּרוֹת וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ב': (יא) וְטוֹב לְהַחְמִיר. מִשּׁוּם (יא) דִּבְמַעֲשֵׂה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דִּלְבְרָכַת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת אֵין צָרִיךְ שִׁעוּר, דַּהֲלֹא הַתּוֹסָפוֹת (שם) וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ג ה"י ב) וְהָרַשְׁבָּ"א (פ"ד: ד"ה לאפוקי) פְּלִיגִי עֲלֵהּ וְכֵן סְתָם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּפִשִׁיטוּת לְקַמָּן בְּסִימָן ר"י (ס"א) עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן זֶה לֹא נֶחְשַׁב לְסָפֵק כְּלָל וְתִשָּׁאֵר רַק סָפֵק אֶחָד:

א (ם) טור. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר דִּבְרָכָה מְעַיֶּן שָׁלֹשׁ הוּא דְּבַר תּוֹרָה, וְעַיֵּן בְּסוֹף סִימָן ר"ט בְּטור וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב הרמב"ם) אֶפְשָׁר דְּמִן הַתּוֹרָה דַּי בִּבְרָכָה אַחַת לְשִׁבְעַת הַמִּינִים חוּץ מִפַּת, וּמִתּוֹךְ חֲשִׁיבוּתָן קָבְעוּ לָהֶם מְעַיֵּן שָׁלֹשׁ [פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"א)]:

(ב) דְּאִלּוּ לְדֶבֶשׁ הֵיוֹצֵא מִתְּמָרִים מְבָרֵךְ בְּסִימָן ר"ב סָעִיף ח' דִּמְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל וּמִמֵּילָא לְאַחֲרָיו הוּא בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת. ב (ג) פְּרִי מִגְדָּנִיּוֹת (א"א סק"א): (ד) בֵּית דָּוִד (סי' תקלב) וְיֵד אֶפְרַיִם וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ב) וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א וְכִלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ז) שְׁמִּפְּנֵי הֲטָעָתוֹ הַמְחַבֵּר לְשׁוֹנוֹ: (ס) גְּמָרָא מוֹצֵד קָטָן י"ג צַמּוּד ב': (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וּלְבוּשׁ (ס"ד) וְכֵן מַשְׁמַע בְּפֵרוֹת מִגְדָּנִיּוֹת (א"א סק"ב) דְּנָקֵט כֵּן לְדִינָא: (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) מִפִּשְׁמָעוּת הָרַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ז) (ס) כֵּן הוֹכִיחוּ מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כה: ד"ה חבית) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּפֵרוֹת מִגְדָּנִיּוֹת (א"א סק"ב) שֶׁנִּשְׁאַר בְּסָפֵק דִּדִין זֶה: (ע) דִּכְתָשָׁן מִקְּרֵי עַל

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah